

kulturni grad

NEISKORIŠTENO OSJEČKO BLAGO:

Revitalizacija zapostavljenih objekata i prostora...

POTENCIJALI ZA PRIJESTOLNICU KULTURE!

MUNJARA: Jedan od najvrjednijih primjera arhitekture moderne u Osijeku...

JOSIP ŠERI

Dijana PAVLOVIĆ

Kandidiranje za Europsku prijestolnicu kulture ponovno je u Osijeku otvorilo raspravu o neiskorištenim prostorima i potencijalima, posebice o prenamjeni i obnovi industrijske baštine, svojevrsne riznice sjećanja na osječku industrijsku prošlost i tužan podsjetnik na njezino nestajanje.

Kultura može biti moćno sredstvo za oživljavanje gradova. Brojni su svjetski gradovi uspješno prenamijenili propale industrijske građevine u prostore za kreativce, mlade umjetnike i umjetničke udruge, a pitanje je bi li to mogao i Osijek. U vrijeme gospodarske krize, u kojoj razvoj i ulaganja u kulturu padaju kao prve žrtve, o tome nije lako ni jednostavno govoriti, no postoje i načini na koji bi se kreativnošću mogla pobijediti besparica, a zajedničko novo izmišljanje i promišljanje grada, učiniti



JOSIP ŠERI

Osijek prepoznatljivijim središtem regije. O tome na koji bi način prenamijenili nedovoljno iskorištene i neiskorištene prostore upitali smo nekoliko osječkih umjetnika i kulturnjaka i dobili vrlo zanimljive odgovore. Naši su sugovornici Livija Kroflin, voditeljica programa za lutkarstvo na Umjetničkoj akademiji u Osijeku, skladatelj Davor Bobić, prodekan za umjetnost i znanost na UAOS-u, Margareta Turkalj Podmanicki, povjesničarka umjetnosti, i Marijana Bošnjak, direktorica Kinematografa Osijek.

BRENDIRATI LUTKARSTVO

- Ne poznajem dobro osječke napuštene prostore, ali znam kako bi se jedan od njih mogao oživiti i upotrijebiti na višestruko korist i zadovoljstvo mnogih - kaže doc. dr. sc. **Livija Kroflin** i nastavlja: "Osijek još nije dovoljno svjestan kakvo blago ima i kakav se potencijal krije u Umjetničkoj akademiji. Između ostaloga, to je jedina akademija u Hrvatskoj i susjednim državama koja školuje profesionalne lutkare, a specifična je u svijetu po tome što diplomanti s Kazališnog odsjeka izlaze s dvjema profesijama - oni su i diplomirani lutkari i diplomirani dramski glumci. Lutkarstvo se u nas smatra isključivo zabavom i poukom za djecu, a ruku na srce, mnoge od tih predstava i nisu na visokoj razini. No lutka je fantastičan

PP



U prikladno opremljenom prostoru mogao bi se održavati i Lutkokaz, međunarodni festival mladih lutkara...
LIVIJA KROFLIN

medij i svoje prave mogućnosti dosiže tek u predstavama za odrasle, gdje se uzdiže do simbola, pretvara u metaforu, širi granice i otvara nove vidike. Završni i diplomski ispiti naših studenata pokazuju bogatstvo izražajnih mogućnosti lutke i doživljaja suvremenog svijeta. Često se čuju pritužbe da nema dovoljno, ili dovoljno raznovrsnih, sadržaja za mlade. Tako s jedne strane imamo potrebe, a s druge strane ljude s mogućnostima i sposobnostima da te potrebe zadovolje. Potreban je samo odgovarajući prostor, opremljen multifunkcionalnom pozornicom, koji bi se koristio kao kazališna scena za mlade. Trebao bi biti prilagođen za izvođenje lutkarskih predstava u raznim tehnikama, što znači s pozornicom prema potrebi povišenom i manje povišenom (za marionete, stolne lutke, različite načine animacije u troje, također i za dramske predstave), odnosno bez povišene pozornice za paravanske predstave (ručne i štapne lutke), jer sve se te tehnike nauče na akademiji, a tako

onih pred diplomom i onih poslije diplome, a Osijek bi stekao još jednu posebnost koju bi mogao, kako se to popularno kaže, brendirati", predlaže Livija Kroflin.

UMJETNIČKA MUNJARA

Margareta Turkalj Podmanicki ističe kako Osijek, nažalost, ima dosta zgrada koje propadaju zbog neodržavanja i nekoristenja: - Među njima ističe se industrijska arhitektura nastala između dva svjetska rata. Jedan od najvrjednijih primjera arhitekture moderne u gradu je zgrada Munjare (pokraj Remize). S obzirom na to da je donedavno služila kao rezervni pogon osječke toplane koji će uskoro biti izmješten na drugu lokaciju, izuzetno je dobro očuvana i njezina prenamjena ne zahtijeva prevelika ulaganja. Izuzetno dobar smještaj objekta, u neposrednoj blizini Tvrde i sveučilišnog kampusa te dobra prometna povezanost čine gra-



Korisnici Munjare mogli bi svojim radom i projektima (radionice, izložbe, koncerte, predstave i sl.) obogatiti regionalnu kulturnu ponudu...
MARGARETA TURKALJ PODMANICKI



Često sretnem ljude koji dođu s briljantnim idejama, ali jako rijetki učine ono nešto više, čak i onda kad im pružite i prostor i priliku...
MARIJANA BOŠNJAK



GOJKO MITIĆ

DAVOR BOBIĆ: Cijeli Osijek kao velika pozornica

● Davor Bobić vidi Osijek kao jednu veliku pozornicu, scenu svih umjetnika, pretvoren u otvoren umjetnički prostor, ambijent u stalnom dotiru s publikom, odnosno građanima. "Zastavice Avenue Malla koje su svojedobno niknule Osijekom dale su dodatan štimung gradu pa slično takvom kreacijom zamišljam parkove i slobodne gradske prostore ispunjene kiparskim, slikarskim, glumačkim, glazbenim radionicama, kiparskim ostvarenjima postavljenim doslovce u cijelom Osijeku. Umjetnička akademija pokazuje snažan umjetnički pristup te daje novi, veliki zamah i svježinu u kulturnom životu grada. Ako se ostvari prostor Manježa predviđenog kao multimedijalna dvorana s amfiteatom, bit će to zasigurno najoriginalniji prostor takve vrste u Hrvatskoj, ali i u široj regiji. Pokretanjem Osječke muzejske glazbene srijede oživjeli smo prostore Muzeja Slavonije i time nametnuli novi umjetnički život Osijeka koji je ubrzo postao jedan od vodećih koncertnih ciklusa u državi zahvaljujući među inim i kulturnoj, odnjegovanoj osječkoj publici. Takvih 'skrivenih' prostora Osijek ima zaista pregršt. Ostaje stoga entuzijazam, dugotrajan napor i volja najčešće onih samozatajnih 'nevidljivih dobronamjernika', koji svojom energijom i ljubavlju ukazuju na njih", ističe Bobić.

rijetko vide u (hrvatskoj) praksi. Nedavna izvedba Gogoljeve 'Kabanice', diplomski ispit studenata glume i lutkarstva, pokazala je najbolji spoj jedne i druge umjetnosti te dokazala da klasici, pa čak i lektirni klasici, mogu biti izvedeni na način atraktivan današnjim mladima. U prikladno opremljenom prostoru mogao bi se održavati i Lutkokaz, međunarodni festival mladih lutkara,

devinu vrlo atraktivnom za prenamjenu u umjetnički društveni centar i umjetnički inkubator (uz već spominjan Tehnički muzej) gdje bi se mogle smjestiti udruge iz područja umjetnosti i kulture sa svojim uredskim prostorima, umjetničkim atelijcima, izložbenim prostorima, dvoranama za glazbene probe i koncerte, ugostiteljskim objektima i prostorima za umjetničke međunarodne rezidencijalne programe. Okupljanjem korisnika sličnih interesa na jednom mjestu sa zajedničkom infrastrukturom olakšala bi se i potaknula međusobna suradnja i partnerstvo, razmjena ideja i iskustava. Novom funkcijom objekt bi se sačuvao od propadanja, korisnici Munjare mogli bi svojim radom i projektima (radionice, izložbe, koncerte, predstave i sl.) značajno obogatiti regionalnu kulturnu ponudu, a u mapu grada upisalo bi se značajno društveno-kreativno sastajalište. Slične intervencije mogle bi spasiti i druge nekadašnje industrijske zgrade poput Kožare, tvornice pokućstva Povischil, Tvornice žigica, kompleksa OLT-a, no uz uvjet da se prethodno riješe imovinski odnosi i odgovornosti vlasnika prema arhitektonskoj baštini grada - ističe Margareta Turkalj Podmanicki. **Marijana Bošnjak** kaže kako veliki broj udruga koji se bave kulturom u užem i širem smislu kontinuirano kao najveći problem ističu nedostatak prostora: "S druge strane, veliki je broj onih koji opetovano i potpuno neosnovano zah-

tijevaju gradnju novih kapaciteta. Smatram da se postojeći prostori koji se u nedovoljnoj mjeri koriste, a takva je većina, kao i zapušteni prostori mogu koristiti u svrhu razvoja i promicanja sadržaja u domeni kreativnih industrija i edukacije, a sve u smislu stvaranja pozitivnijeg i ugodnijeg okruženja. Zamislite ulice, izloge trgovina, zgrade i podrume iz kojih dopire glazba, u kojim se nešto snima, nešto pravi..., iz kojih čujete smijeh, ili vidite lica djece i mladih koji svoju energiju usmjeravaju u kreiranje nečeg novog, u dizajn, nove tehnologije, projekte, ples... ■

KRENUTI OD SAMOG SEBE

Sigurno bi bilo ugodnije živjeti u takvom okruženju. I sve to ne košta mnogo. Košta puno rada na svim razinama, neizmjereno puno dobre volje, pozitivnog promišljanja i želje da se s promjenom krene od samog sebe. Često sretnem ljude koji dođu s briljantnim idejama, ali jako rijetki učine ono nešto više, čak i onda kad im pružite i prostor i priliku. Problem je nedostatak suradnje/sinerije na svim razinama, podobnost umjesto kompetentnosti, precijenjenost privilegiranih, podcijenjenost prilika i mogućnosti, pasivnost publike, odnosno građana, nedovoljno poznavanje povijesnog i kulturnog značaja grada i njegova okruženja i slično", zaključuje Marijana Bošnjak. ■

PRESTIŽNA TITULA Osijeku bi puno značilo biti Europskom prijestolnicom kulture

● Ministarstvo kulture Republike Hrvatske je 11. lipnja objavilo Poziv za podnošenje prijave za inicijativu EU "Europska prijestolnica kulture za 2020. godinu u RH". Europska prijestolnica kulture inicijativa je Europske unije kojoj je cilj istaknuti bogatstvo i raznolikost umjetničkoga razvoja europskih gradova, kao i zajedničke kulturne aspekte Europe kako bi pridonijela zbližavanju europskih naroda i njihovome boljem međusobnom razumijevanju. Naslov EPK dodjeljuje se svake godine jednome gradu u dvije države članice EU pa će tako 2020. naslov Europske prijestolnice kulture ponijeti uz grad iz Hrvatske i jedan grad iz Irske. Inače, do sada su brojni europski gradovi od spomenute prestižne titule imali niz pogodnosti i koristi kako u kontekstu vlastitog kulturnog habitusa, tako i šire, u predstavljanju grada Europi i svijetu. Kad grad dobije naziv Europske prijestolnice kulture, tijekom cijele jedne godine u njemu se održavaju različite kulturne manifestacije i umjetničke priredbe, a postavljaju se i zanimljive instalacije. "Gradovi koji su bili europske prijestolnice kulture dišu novim životom", istaknuo je Sylvain Pasqua iz Europske komisije. Ako Osijek dobije tu titulu, bit će to sjajna vijest i poticaj za budućnost.

● KOŽARA, MUNJARA, MANJEŽ... NEKI SU OD PROSTORA ČIJU PRENAMJENU I BOLJU ISKORIŠTENOST PREDLAŽU OSJEČKI UMJETNICI